

Hilversum, juli 2023

Implementatie nieuwe antinucleaire antistof (ANA) richtlijn CBSL

Samenvatting wijzigingen diagnostiek ANA-geassocieerde AIZ

- Naast kwalitatieve uitslag (negatief of positief) ook titer en patroon van belang
- Hogere titer, grotere kans op relevante bevinding
- Alleen nucleaire patronen worden als ANA-positief gerapporteerd
- Cytoplasmatische en mitotische patronen worden als ANA-negatief gerapporteerd, echter wel vermeld op het rapport

Diagnostiek ANA-geassocieerde auto-immuun ziekten

De ANA bepaling wordt op het CBSL gedaan om anti-cellulaire antistoffen aan te tonen die veelal gerapporteerd worden als antinucleaire antistoffen, deze spelen een belangrijke rol in de diagnostiek van systemische auto-immuunziekten (AIZ). Sinds een aantal jaar zijn er internationale criteria opgesteld die zijn samengevoegd in een nieuwe ANA richtlijn.

Voor de diagnostiek van ANA-geassocieerde auto-immuunziekten – systemische auto-immuunziekten, auto-immuun hepatitis (AIH) en juveniele idiopathische artritis (JIA) – beschikt het CBSL over een compleet repertoire aan autoantistofbepalingen:

- a. de HEp-2 IIF test: een fluorescentie test met microscopische beoordeling
- b. een immunoassay waarbij anti-ENA-antistoffen worden aangetoond specifiek voor Sm, SS-A/Ro52, SS-A/Ro60, SS-B/La, Scl-70 (topoisomerase I), RNP en Jo-1;
- c. anti-dsDNA test (chemiluminescentie immunoassay (CLIA));

Testen voor een uitgebreider panel aan idiopathische inflammatoire myopathie (IIM)-gerelateerde antistoffen (o.a. myositis), en voor systemische sclerose, kunnen worden opgestuurd naar een expertise laboratorium.

Interpretatie

Ten aanzien van de interpretatie van de HEp-2 IIF test is niet alleen de kwalitatieve uitslag (negatief of positief) van belang, maar is ook de titer en het patroon van toegevoegde waarde. De kans op een klinisch relevante bevinding wordt groter bij het vinden van een hogere titer. Het HEp-2 IIF patroon geeft vooral richting aan het inzetten van vervolgtests.

Patronen volgens ICAP

Een beschrijving van alle patronen volgens de International Consensus on ANA Patterns (ICAP), is terug te vinden op de ICAP-website (www.anapatterns.org). Er wordt bij de patronen onderscheid gemaakt in 'competent' en 'expert'-level. Het CBSL gaat vanaf heden, naast de kwalitatieve uitslag, alle patronen rapporteren volgens 'competent'-level. Daarnaast worden nucleaire patronen gerapporteerd met bijbehorende titer. Wat betreft het centromeer patroon: door de duidelijke herkenbaarheid van het centromeer patroon (CENP-B) wordt het in de nieuwe ANA richtlijn niet meer aanbevolen om de antigeenspecificiteit te bevestigen d.m.v een ENA screen.

Omdat het uitgangspunt van de nieuwe ANA richtlijn is dat enkel autoantistoffen gericht tegen kernbestanddelen (nucleair) als ANA-positief gerapporteerd mogen worden, worden de 'competent'-level cytoplasmatische of mitotische patronen gerapporteerd als ANA negatief, de patronen worden wel vermeld op het rapport.

Voor meer informatie of andere vragen kunt u contact opnemen met ons laboratorium, het CBSL, telefoonnummer 088 753 1220. U kunt onze nieuwsbrieven ook teruglezen op www.cbsl.nl.

Met vriendelijke groet,

Leendert Bakker, arts-microbioloog
Wendelien Dorigo, arts-microbioloog
Ivar Lede, arts microbioloog
Ascelijn Reuland, arts-microbioloog